СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 233 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ЖОВТНЯ 1950. No. 233 JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 7, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОНФЕРЕНЦІЯ ПОСАДНИКІВ ЗА ПОСПІХ У ЦИВІЛЬНІЙ ОБОРОНІ

Вашингтон, 5 жовтня. — Конференція посадників міст з усіх стейтів, яка радить в готелю Стетлер для перегляду приготувань до цивільної оборони, засипала різнородними питаннями В. Стюарта Саймінгтона, предсідника Красвої Ради Забезпеки Ресурсів, який проводив конференцією. Наради зазначилися різницями поглядів між Саймінгтоном і ген. Луїсом Гершi над звільненням науковців від військової служби, щоб вони могли взяти участь в цивільній обороні і продукції воєнних матеріялів. Гершi признав, що замало є науковців для таких робіт, одначе заявив, що і в збройних силах їх є обмаль.

Ця справа виринула, коли прийшло до обговорювання затемнення міст перед або й підчас нападу з повітря. Знавці доказували, що гашення світла в ночі, для закриття перед ворогом важливих предметів, не осягне цілі, коли винахід радару дає спроможність пільотам навіть у пітьмі відшукати місце, на яке він має скинути бомби. Вони радили, щоб радше придумати фальшиві світла, які могли б освітлювати нестратегічні предмети, щоб у такий спосіб перешкодити напасникам в їхніх цілях. Полк. Барнет В. Бірс, асистент секретаря оборони, доводив, що тут треба вжити скомбінованих способів, тобто частинного затемнення, обманчивих світел і різних знаків.

Серед різних проєктів і живої дискусії всі погоджувалися на те, що треба спішити з підготовою цивільної оборони, бо небезпека полягає в проволоці. Щоб вирішити способи приспішення, конференція продовжується ще один день, а в міжчасі Саймінгтон має зустрінути секретаря оборони Джорджа Маршала і секретара праці Моріса Товбіна, щоб почути від них їх погляди на засоби й персонал для цивільної оборони.

20,756 ЖЕРТВ КОРЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Вашингтон. — Департамент оборони оприлюднив нову лісту американських втрат у війні в Кореї до 29 вересня. Загальна цифра жертв в убитих, полонених, ранених і затрачених виносить 20,756 вояків. Убитих є 2,660, померло від ран 294, ранених 13,659, пропавших 4,143. Це не є всі жертви, тільки такі, про які повідомлено найближчу рідню. Газети з різних місцевостей оприлюднюють імена жертв, з своєї околиці.

ФОТОГРАФІЇ ЛІТАЮЧИХ КРУЖКІВ ЗАБРАЛА КОМАНДА.

Грейт Фоллс, у стейті Монтана.— Нік Маріна виявив, що він схопив в фотографічну камеру два літаючі кружки, які появилися над майданом гри в мяча 15 серпня. Нік каже що до нього прийшли слідчі люди з технічної Команди Повітряних Сил і зажадали видачі кольорової фільми, яку він зняв був підчас лету кружків. Кружки остаються три секунди підчас висвітлювання фільми. Фотограф каже, що вони явилися у висоті 10,000 стіп і летіли 15 секунд. Вони летіли з півночі на південь.

18,000 ЛЮДЕЙ ХОЧЕ ЛЕТІТИ ДО ІНШИХ ПЛАНЕТ.

Ню Йорк. — Гейден Планетаріюм оголошує, що 18,000 осіб підписали заяви, що вони резервують собі місце на першому літакові, який виїде з землі на іншу планету. Ці заяви переховуються в архіві Амереканського Музею Натуральної Історії в Ню Йорку. Так як теперішні літунські вилоги вказують, подорож до місяця триватиме 9 з половиною годин, а ракетовий літак мав би летіти зі швидкістю 25,000 миль на годину. Планетаріюм остерігає зголошених подорожних, що не відповідає за спізнення підчас подорожі.

ПОРОЗУМІННЯ ЧУЖОМОВНИХ ГАЗЕТ ПРОТИ МАРКАНТОНІЯ

Ню Йорк. — Для повалення при найближчих виборах конгресмена Віта Маркантонія, який завжди йде по комуністичній лінії, об'єдналися в Ню Йорку чужомовні газети. Вони обіцяли вести кампанію під проводом комітету, на чолі якого стоїть Андрій И. Волюшек, редактор чеського щоденника „Нюйорскі Лісти" й словацького „Нюйорскі Денник". В комітеті є теж редактор німецької „Нюйоркер Штаатсцайтунг", Віктор Ріддер; редактор мадярської газети „Ман", Ференц Гондор; еспанської „Ля Пренса" — Венансіо Перез; німецько-жидівської „Ауфбау" — Ван Дикюк і ін. Вони підтримують кандидата об'єднаної демократично-республіканської опозиції, Дж. Донована. Ціль кампанії висловив Ріддер, кажучи: „Це не політична боротьба, а хрестоносний похід. Громадяни, які походять з країн поза Залізною Заслоною, знають, що сталось би, коли б так перемогла ідеологія партії Маркантонія".

ПАЙКУВАННЯ МЕТАЛІВ УПРОДОВЖ ДВОХ-ТРЬОХ МІСЯЦІВ

Вашингтон. — Урядовці, які мають нагляд над воєнною продукцією, прийшли до висновку, що треба буде ввести пайкування матеріялів упродовж 60—90 днів, якщо має бути виповнена програма оборони. Голова Красвої Влади Продукції, Генрі Гарісон, називає це „призначуванням" матеріялів для різних підприємств, одначе це ніщо інше, як пайкування з уваги на недостачу. Найбільшу увагу звертають на себе металі, а це сталь, алюміній і мідь, яких справді може забракнути, бо їх надуживано в попередній війні. Група провідних урядовців у залізній продукції, яку називають „силою для виконання завдань", працює над пляном, як назначити кількість матеріялів згідно з потребами й спроможністю поодиноких фабрик. Вони теж дбають за те, щоб розділити виріб амуніції рівномірно між промисловими підприємствами по цілому просторі ЗДВ.

В АМЕРИЦІ

● **Фільму „Кво Вадіс"**, основану на повісти польського письменника Генриха Сенкевіча, приготовляють уже два роки. Заповідають, що вона буде викінчена в половині листопада.

● **Красву Симфонічну Орхестру** у Вашингтоні назвали комуністи „ідіотичною", а її членів „палячами війни". Виявилося, що орхестру злаяли за те, що вона грала твір Чайковського „Овертюра 1812", яка розславлює перемогу царських військ над Наполеоном в 1812. р.

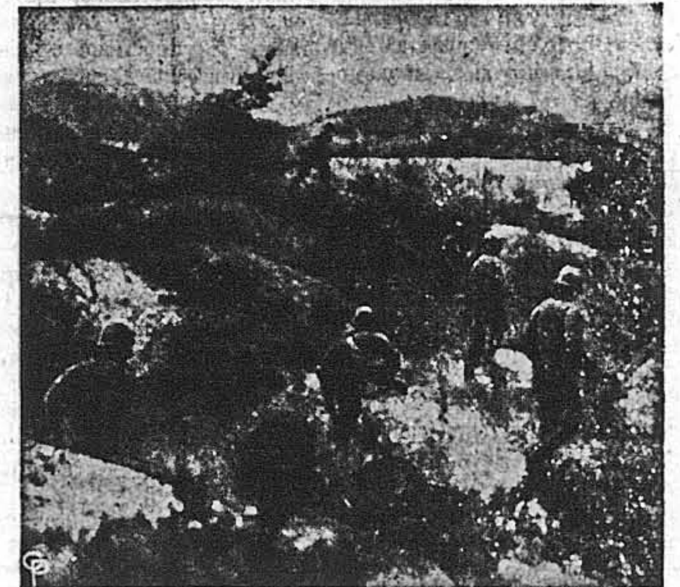
● **Повернувся з подорожі** довкруги земного ґльобу до майдану в Тітерборо під Ню Йорком Макс Конрад. Він відбув подорож легким літаком. Подорож тривала 34 дні.

● **Вивозити канадійські долярі** до ЗДА можна тепер до висоти 500 дол. Недавно вільно було вивезти тільки до 150 дол.

„Питання Формози" на порядку нарад Генеральної Асамблеї

Лейк Соксес, 6. жовтня. — Загальний Комітет Генеральної Асамблеї рішив вчора прийняти американську пропозицію і поставити на порядок нарад Генеральної Асамблеї „питання Формози", останнього пристановища національно-китайського уряду та його сил. Пропозицію прийнято всупереч спротивові представників двох дивних під цим оглядом союзників: Совєтського Союзу і національного Китаю, хоча обидва вони з цілком протилежних мотивів були проти тої самої резолюції. Американська пропозиція охоплює розгляд „питання Формози" від її признання Китаєві на конференції в Каїро в 1943 році аж до останнього рішення президента Трумана в дні 27-го червня ц. р. щодо американських гарантій для того острова з 8 мільйонами населення. В її пропозиції сказано, що — „майбутність Формози і її населення повинні бути встановлені мирними засобами згідно з чартером Об'єднаних Націй". Підчас вчорашніх нарад совєтський і національно-китайський представники, звичайно непримиримі противники, обидва, хоч і з інших мотивів, погоджувалися в твердженнях, що справа Формози є внутрішньою справою китайського народу, що Об'єднані Нації не мають права до неї втручуватися і тому вони є проти резолюції. Проте, ц прийнято величезною більшістю голосів, бо тільки Совєтський Союз, національний Китай і Чехословаччина були проти неї.

● **Корейці кажуть,** що їхні два „пророки" вже 1,000 років тому заповіли теперішні воєнні події та звільнення країни від наїзду чужинців „з очами як в тигрів і з обличчями як в щурів."

РОЗСТРІЛЬНОЮ НА ВОРОГА наступає відділ американських вояків в горах звільненої вже Південної Кореї. Розбиті комуністичні армії, яким відгороджено дорогу відвороту, стоять перед повним знищенням, якщо не здадуться.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ПРИСПІШУЄ РІШЕННЯ В СПРАВІ КОРЕЇ

Лейк Соксес, 6. жовтня. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй має сьогодні на своєму порядку нарад західну резолюцію, що дає „тиху згоду" на переступлення аліянтськими військами 38-мої паралелі та „докінчення роботи" з повним розгромленням комуністичних агресорів в Кореї. Резолюція вже була ухвалена величезною більшістю голосів в Політичному Комітеті, що запевняє її вже теж ухвалу Асамблеї. Поодинокі делегації роблять тепер тільки заходи для приспішення кінцевої ухвали і з тою метою вони рішилися не розгортати над нею дискусії, щоб не дати совєтським представникам нагоди занадто продовжувати її. Загально сподіваться, що резолюція буде остаточно ухвалена і увійде в силу вже в суботу.

КРЕМЛЬ "ХОЛОДНИЙ" ДО ПРОПОЗИЦІЙ СТАССЕНА

Москва, 6. жовтня. — В місцевих дипломатичних колах добачують мало виглядів на те, щоби остання пропозиція Геролда Стассена, президента Пенсильвенського Університету, щодо нової спроби совєтсько-американської виміни думок

Геролд Е. Стассен

чи то в особистій зустрічі Стасена зі Сталіним чи при допомозі кореспонденції, могла мати „ентузіястичну піддержку" зі совєтського боку. Навпаки, стверджується, що Кремль ставиться до цього досить „холодно", хоча вважається, що він може використати нагоду для чергового обману американської публичної опінії щодо „мирних цілей" Совєтського Союзу та його „бажання співпраці" з іншими країнами. Під цим оглядом пригадується вже одну зустріч Стасена зі Сталіном, під час якої впало багато високопарних і надійних слів, які тільки словами залишилися. В дипломатичних колах вважається наївністю всі заходи налагодження нормальної співпраці між Совєтським Союзом та іншими народами, як довго совєтський уряд не відкриє залізної заслони та не вможливить вільної виміни інформацій і думок зі західним світом та як довго не зречеться своїх імперіялістичних амбіцій.

ЛІМЕН НАЗИВАЄ „ЧУДОМ" ВЕДЕННЯ КОРЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Ню Йорк. — З нагоди відкриття виборчого бюра в Ню Йорку для підтримки своєї кандидатури сен. Герберт Лімен обговорив трудноші адміністрації при веденні війни в Кореї. „Коли подумати, що ми пішли до корейської війни без остороги, а тепер упродовж трьох місяців, узяли верх і стоїмо на шляху до вільної й демократичної Кореї, то президент і нарід нашої країни справді заслуговує на признання світу" — сказав Лімен. Опісля він обговорив ще пляни своєї передвиборчої кампанії і розправився з критиками адміністрації Трумана.

О.Н. ПОЛІТИЧНИМ ДОВГОМ ДЛЯ ЗДА.

Ню Йорк. — Артур Крок вашингтонський кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, застановляється над повільністю, з якою Об'єднані Нації розглядають і вирішують продовження воєнної виправи проти Північної Кореї і приходить до висновку, що внаслідок такої повільности перемога ген. Артура МекАртура над корейськими комуністами може перемінитися в Пирговy перемогу, тобто таку, яка може призвести до руїни.

УКРАЇНСЬКИЙ "ІНФОРМАТИВНИЙ БЮЛЕТЕНЬ" ПО-ПОРТУГАЛЬСЬКИ

Куритиба, Бразилія. — В місяці серпні тут почав виходити заходами Конгресового Секретаріяту Українців Бразилії місячний „Інформативний Бюлетень" в португальській мові. Головним завданням Бюлетеню є познайомити культурно громадські і політичні кола португальсько-мовних країн з большевицькою небезпекою, національно-політичними проблемами Східної Европи та зокрема з визвольною боротьбою українського народу. В першому числі Бюлетеню вміщено три інформативні статті: М. Дзюри про „Бразилійських інтелектуалістів і визвольну боротьбу України"; — М. Геца про „Україну, її нарід і її історію" та В. Жили про „Українську Повстанську Армію", як теж короткі українські вістки і резолюції протибольшевицької маніфестації, влаштованої Т-вом Прихильників Української Культури в Прудентополі. Бюлетень має чепурний вигляд та поруч видаваних вже в інших країнах подібних офіціяльних бюлетенів в англійській, французькій, еспанській та інших мовах буде черговим великим вкладом в поході правди про Україну у вільному світі. — Адреса Бюлетеня: — Boletin Informativo, Caixa Postal 881, Curitiba, Parana, Brazil.

АДВ. ЯРЕМА ОЧОЛЮЄ УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ КОМІТЕТІ

Ню Йорк, 6. жовтня. — Адв. Степан Ярема, екзекутивний директор Політичної Ради УККомітету, що був майстром церемонії на недільній маніфестації в Карнегі Голл, в цьому році знову очолює Український Відділ в стейтовому Комітеті Національностей Демократичної Партії. Минулого понеділка ввечорі в Демократичній головній квартирі в Ню Йорку відбулося відкриття передвиборчої кампанії, на якій сенатор Ліман, в приявності представників всіх етнічних груп, з великим одушевленням висловлювався про недільну маніфестацію УККомітету, повторюючи в загальному висловлені ним на цій маніфестації думки про вільну Україну між вільними націями світу як передумову до тривкого миру. — Треба додати, що активна участь наших громадян в американському суспільному і політичному житті приносить велику користь і допомогу теж загальній українській справі. На недільній маніфестації усім нам було приємно почути з уст сенаторів Айвеса і Лімена палкі слова признання для майстра церемонії — п. Яреми, якого вони вже знали та з яким співпрацювали чи то в міській Асамблеї, як сенатор Айвес, чи в Демократичній партії, як сенатор Лімен.

● **Кардинал Тісеран,** — префект Конґреґації Східних Обрядів при Ватикані, приїхав до Ню Йорку.

АЛІЯНТИ В КОРЕЇ ПЕРЕГРУПОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПЕРЕХОДУ ПАРАЛЕЛІ

В КОЖНІЙ ХВИЛИНІ СПОДІЮТЬСЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО НАСТУПУ. — РЕСПУБЛІКАНЦІ НА ПІВНОЧІ НАТРАПИЛИ НА СПРОТИВ

Токіо, 6. жовтня. — Війська Об'єднаних Націй в Кореї завершують перегрупування в підготові до переходу 38-мої паралелі та генерального наступу на Північну Корею, якого вже можна сподіватися в кожній хвилині — стверджується тут з головної квартири ген. Мек Артура. На перехід паралелі та „докінчення роботи" в розгромленні комуністичного агресора дав вчора свою „тиху згоду" Політичний Комітет Об'єднаних Націй. В тягу перегрупування перевезено повітряним транспортом з фронту над рікою Нактонг на нову фронтову лінію на 38-мій паралелі британські війська. Командування Восьмої Армії повідомило, що теж американські війська перегруповано „впродовж кількох минулих днів". Все це вказувало б, що командування силами Об'єднаних Націй таки справді рішене „докінчити роботу" і спільними силами, а не тільки південно-корейськими, окупувати Північну Корею. Вміжчасі, південно-корейські війська, що посуваються здовж східного побережжя в напрямку на Вонсан та зайняли Косонґ і Чанґджон у віддаленні около 60 миль на північ від паралелі, посунулися на дальших десять миль вперед, натрапляючи вже на зорганізований спротив ворога, головно його протитанкової артилерії. Опір ворога не був дуже сильний. Повітряна розвідка стверджує, що червоні поспішно стягають підкріплення для оборони Вонсан. Протягом вчорашнього дня розгорілись місцеві бої теж в аліянтському запіллі, як групи розбитого ворога, часом в силі одного полку, намагалися пробитись на північ. Стверджується, що ген. Мек Артур, в протилежності до початкового нерівного відношення сил, має тепер під своїм командуванням величезну військову потугу, що складається з Дивізії Морської Піхоти та шістьох американських дивізій по 15,000 вояків кожна, як теж більші і менші відділи інших союзних націй, крім сильних військово-морських сил та авіяції.

ВТРАТИ ВОРОГА В КОРЕЇ: 200.000 ВОЯКІВ.

Токіо, 6. жовтня. — Офіційні підрахунки в головній квартирі ген. Мек Артура стверджують, що комуністичний агресор в Кореї від початку війни досі втратив близько 200 тисяч вояків і офіцерів. В це включаються втрати на фронті і в запіллі та вбиті, ранені і пропавші. Загальна кількість полонених большевиків виносить кругло 40,000 і багато менша, ніж загально можна було сподіватися.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАТОПЛЕНИЙ СОВЄТСЬКОЮ МІНОЮ НА КОРЕЙСЬКИХ ВОДАХ

Вашингтон, 6. жовтня. — Американський виловлювач мін на корейських водах, Меґпай, наїхав в дні 1-го жовтня при східному побережжі Кореї на совєтського виробу міну і затопився. 21 членів залоги, — включно з 4 офіцерами, пропали, тоді як 12 членів залоги врятовано. Це вже третій американський корабель, що наїхав на цих водах на совєтську міну, пущену вільно на воду проти всіх міжнародних правил.

25,000 ЖЕРТВ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА В КОРЕЇ

Токіо, 6. жовтня. — В місцевих авторитетних американських колах стверджують, що жертвою грізного комуністичного народовбивства в Південній Кореї за три місяці окупації її великої частини червоними військами впало щонайменше 25,000 тисяч чоловіків, жінок і дітей. Власті, що прослідкують ці злочини, стверджують, що це є тільки „правдоподібне припущення", хоча загально вважається, що кількість цих невинних жертв большевицької кровожадности є багато разів більша. „Масові могили розстріляних чоловіків, жінок і дітей з пов'язаними назад руками ми подибуємо практично в кожній звільненій місцевості; багато з них ще не можна було досі прослідити" — заявив один з членів комісії. Між жертвами є теж полонені американські вояки, загальної кількости яких досі ще навіть приблизно не стверджено. Досі знайдено масові могили в районі Сеул з поверх 10,000 трупів, в Тайджон — около 6,000, в тому американські полонені, Вонджу — 2,000 трупів, включно з американцями, Чинджу — 12 американських полонених, Иосу — 200 трупів, Чонгджу — 2,400, Сучон — 280, Янгпйонг — 700, Мокпо — 500, а поверх тридцять місцевостей, в яких зголошено випадки народовбивства, ще не можна було прослідити.

АВСТРІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ВІДКЛИКАЛИ "ВЕЛИКИЙ СТРАЙК"

Відень, 6. жовтня. — Австрійські комуністи, натрапивши на рішучий спротив австрійського уряду, рішили вчора відкликати „велику, дисципліновану страйкову акцію", яку вони за очевидною піддержкою совєтських окупаційних властей були проголосили вчора, формально — проти закону для нормалізації заробітної платні і цін, а фактично для „проби сил" в підготові до перевороту. Страйк відкликано після того, як уряд звернувся до західніх аліянтів, щоб вони припинили совєтську інтервенцію в страйку. Діло в тому, що совєтські окупаційні власті завернули вчора віденську поліцію, яка була вислана урядом до Вінер Нойштадт та інших місцевостей в совєтській зоні з метою очистити поштові і телеграфічні уряди від комуністичних бунтівників, що їх були захопили. Це створювало нову ситуацію і Аліянтська Рада заповіла сьогодні своє засідання, щоб справу розглянути, але вміжчасі страйк відкликано. В західніх зонах Австрії страйк взагалі не мав успіху і робітники залишились на своїх місцях праці, ігноруючи комуністичних бунтівників.

В СВІТІ

● **Німецький поїзд** зударився зі совєтським танком біля міста Науен в совєтській зоні. 30 осіб було вбитих або важко поранених.

● **На закуп 1,000,000 тон** совєтського збіжжя виїхала з Британії до Москви окрема торговельна місія.

● **115 літаків** продала вчора Америка шведській авіяції.

● **Фінляндські праві партії** перемогли в міських виборах минулої неділі, не зважаючи на сильну агітацію протегованих „великим сусідом" комуністів.

● **Французький уряд** відмовив в'їздових віз 21 совєтським атлетам, що хотіли приїхати до Парижа на міжнародний конкурс.

● **100 до 200 тисяч військ** мають ще корейські комуністи — стверджує аліянтська розвідка.

● **Два совєтські літаки,** здобуті в Кореї американськими військами, будуть привезені до Злучених Держав для технічного розгляду.

● **Пакістанський уряд** повідомив про вікинення з його території афґаністанських наїзників.

● **Політичний Комітет** Генеральної Асамблеї О. Н. визнав за порушення людських прав судові комедії в країнах совєтських сателітів,

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СТАССЕН—СТАЛІН

Гаролд Е. Стассен, президент Пенсилвенійського університету, намагався двома наворотами дістати президентську номінацію з боку Республіканської партії, але без успіху. Він належить до тих критиків Демократичної партії, які запевняють американський нарід, що політика демократичної адміністрації веде Америку до війни з Совєтами. Тому він дає до зрозуміння, що коли б у Білому Домі знайшлися люди такого покрою, як він, то вони певно дійшли б з Сталіном до порозуміння і тим самим не допустили б до третьої світової війни, яка висить у повітрі.

Стассен уже раз відвідував Сталіна, але з тих відвідин не вийшло нічого путнього. Це повинно би бути для нього наукою, та ще такою, яку треба б другим передавати, щоб не робили такої самої помилки. Так одначе не є. Як бачимо, Стассен, апелюючи до Сталіна в справі миру, ще раз має охоту їхати до Москви на нову розмову. Це вже таке наївне й нерозумне, що годі припустити, щоб Стассен цього не бачив. Пояснити це можна хіба тим, що він хоче держати себе доконче на політичнім овиді сензаціями, маючи на увазі 1952 рік, себто нові президентські вибори. Коли б це була правда, то це був би дуже ризиковний крок. Генрі Волес багато спосібніший політик ніж Стассен, а куди зайшов зо своїм куманням зі Сталіном. Френклин Д. Рузвелт був теж свято переконаний, що Сталін і Кремль „здемократизуються" та що його дипломатична зручність перехитрить навіть Сталіна. Та які трагічні наслідки цього розумування і розмов Рузвелта зі Сталіном! Навіть був час, що й президент Труман вірив, що якби так він поговорив на розум „зі старим, добрим Джовом", то все далося б наладнати. Але він сказав це в часі, коли йому треба було дістати якнайбільше голосів для себе і партії, і тому можна б сумніватись у їх щирість. Зате від довгого часу Труман навіть гадки не має про якісь розмови зі Сталіном, а спрямовує Кремль до Об'єднаних Націй, як того місця, де треба вирішувати міжнародні конфлікти і справи світового замирення. Тому дуже нещасливо вирвався Стассен зі своїм письмом до Сталіна в справі світового миру, покликуючись ще до того й на якийсь гурт поважних людей, що так само як він думають, та на якусь фундацію, яка готова оплатити йому дорогу до Москви на переговори.

Хочемо вірити, що акція Стассена не має нічого спільного з мерилендською „мировою делегацією", ні тими поголосками про совєтську „мирову офензиву", яку заповідали з прибуттям А. Вишинського на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Інакше його письмо не могло би бути так наївним, щоб публично доказувати Сталінові, що він грубо помилявся (і то п'ять разів!) щодо відносин у Злучених Державах. Правда, Стассен це злагіднює і скидає властиву вину на дорадників Сталіна, правдоподібно на те, щоб не замикати собі цілком воріт. В таких обставинах Сталін міг би, з подякою за пораду, зарядити чергову чистку, зліквідувати кого треба, і по їх трупах почати наново обдурювати Захід, а властиво Злучені Держави. В Сталіна все можливе і тому ми не беремось заповідати, що станеться у цьому випадку. Зате одно певне, що поступок Стассена не поможе ні Злученим Державам, хоч він бажав би їм помогти, ні справі тривкого й справедливого миру в світі. До того це жалюгідна наївність звертатись ще й тепер у справі миру, моралі й етики до злочинців, які вже давно повинні висіти на шибениці.

Забезпека перед панікою

Директор Цивільної Оборони Ню Йорку, Артур В. Валендер, робить серйозні підготування до евакуації міста на випадок крайньої необхідности. Для цієї цілі назначений окремий відділ цієї оборони, на чолі якого стоїть міський шериф, Джан Мек Клоскі. Десять стейтів на Сході, від Атлантійського побежжя до Делевар, заключили договір про взаємну допомогу на випадок нападу атомовою бомбою з повітря. Головні урядовці цивільної оборони у Вашингтоні розіслали губернаторам 48 стейтів і посадникам 250 міст мапи для переміни населення на випадок атомового нападу. У Вашингтоні відбуваються окремі наради представників цивільної оборони з двох половин, на які поділена територія Злучених Держав. Дещо з таких нарад буде оприлюднене, інше останеться в тайні аж до „критичного часу", який може бути недалекий, якби брати під увагу загадочну поведінку північно - корейських большевицьких вожаків та їхніх покровителів, делегатів Совєтської Росії в організації Обєднаних Націй. Мабуть і тому Вашингтон наказав фабрикантам якстій виконувати оборонні замовлення, яким признано першенство з окремим знаком „ДО", — і т. п.

Оце все, що світ опинився уже перед третьою світовою війною.

„У майбутній тотальній війні цивільна мораль рішатиме про те, чи буде паніка. Це залежатиме у великій мірі від того, як сильною є наша демократична віра", читаємо в одній книжці. В ній є теж відповідь на запит, що є мораль: „Мораль значить: самодовіря, існування свідомости своєї власної сили, спосібности і самовистачальности. Це відноситься як до цивільної людини, так і до вояка. Мораль означає теж ступінь взаємної вірности — „льояльности". Якщо люди самі є добре вивінувані і основно вишколені, мають добрих провідників і є свідомі своїх цілей, вони можуть витримати заворушення і турботи серед важких відносин. Людина це сотворіння, яке може найбільше витримати. Коли прийде наказана праця і нарід чує, що він спосібний таку працю виконати, тоді мораль не є проблемою. Якщо нема такої праці і нарід чується злегкоаженим або неспосібним зрозуміти потребу якоїсь роботи, тоді починається деморалізація... Якщо відчувається недостача добрих провідників, тоді росте нахил до паніки. Навіть бджоли попадають у паніку, коли втратять свою матку. Ніщо так не захитує моралі вояка, як захитання офіцера, або свідомість, що він є поза небезпекою..."

Оці думки взяті з книжки „Взірці паніки", написаної д-ром А. М. Джост Мерело, колишнім членом Голяндського Червоного Хреста. Автор є тепер інструктором психіятрії на Колумбійськім університеті. Він набув великого досвіду в масовій психіці підчас другої світової війни; його завваги оперті на дійсності. Ціллю його книжки є запобігти паніці, яка може вибухнути саме в таких непевних часах, як теперішні. Нема сумніву, що американська влада, яка складає пляни для цивільної оборони, опирається на досвідах таких знавців, як д-р Мерело і заздалегідь освідомлює населення з небезпекою, щоб недопустити до паніки.

Слово „паніка", каже автор, походить від заразливого переполоху, який мав поширяти грецький мітичний бог, Пан, син Зевеса. Коли Пан поклався спати, а смертельні люди збудили його зі сну тоді він шалів, прибирав різні види і наганяв такого страху смертельникам, що вони не знали, що з собою почати.

Складовою частиною паніки є несподіваний жах. Коли цей жах обійме масу, тоді вона не знає, що робити і нераз призводить до самознищення. Масову паніку можна викликати навіть по радіо, як це сталося з видуманою оповісткою в нюйорськім радіо з 1938 р. про напад великанів з Марса на Америку. Забезпека перед панікою полягає у дисципліні й моралі, організації внутрішньої постійности груп і населення і в повнім самодовірю. У першу чергу треба знати, що робити на випадок небезпеки. Іншими словами, треба надіятись небезпеки, хочби вона й не прийшла. Це таке саме, як говорення про смерть на те, щоб людина її не боялася.

Другим найважнішим елементом забезпеки перед панікою це довіря до своїх провідників і послух їхньому зарядженні. Оце мабуть лягло в основу діяння чинників цивільної оборони і тому вони подають заздалегідь до прилюдного відома імена відповідальних людей, яким треба беззастережно повинуватися.

Плян озброєння Німеччини

Війна в Кореї принесла рішуче отверезіння в політику західних великодержав: ілюзії щодо „миролюбности" комуністичної Москви зникли. Декратичний світ своїть перед фатальним питанням: бути чи не бути?

В цих обставинах, коли комуністичні армії в Европі кількакратно перевищають контингенти демократичних держав, пролунали голоси відповідальних політиків у різних країнах, що в інтересі оборони світу перед московською агресією мусить дати свою пайку також Німеччина. З німецького боку зробила на уряди різних країн велике враження заява голови уряду Західної Німеччини Аденауера про потребу організації німецької армії для оборони перед агресією зі сходу.

Заява Аденауера викликала широкий відгук і в самій Німеччині і закордоном.

Голоси німецької преси і німецького громадянства з приводу заяви Аденауера поділилися: партії, що творять у Німеччині урядову коаліцію, стоять за пропозицією Аденауера. Опизиція, поставилася до плянів Аденауера дуже критично. Голова соціял-демократичної партії Шумахер робить закиди німецькому премієрові, що він не спромігся гідно відстояти національні інтереси Німеччини, коли просив, щоб західні великодержави дозволили організувати німецьку збройну силу. На думку Шумахера, західні потуги самі мусіли б звернутися до Німеччини, бо вони тепер заінтересовані в тому, щоб німці разом з цілим світом боронили свободу і демократію перед большевизмом.

Поки йде спір між німецькими політичними провідниками про справу зброєння, пожвавлена комуністична пропаганда уживає дуже простих засобів: мовляв, західні великодержави не зможуть оборонити Німеччини перед совєтською інвазією. Тому розумно буде, коли німці з Західній Німеччині заздалегідь себе забезпечать, нав'язавши приятельські відносини з комуністами. Найпростіший спосіб зв'язку — це поміч компартії та її пресі в Західній Німеччині.

Дурнів на світі багато. Не бракує їх і в Німеччині: немало великих капіталістичних підприємств платять добровільну данину комуністичним ґенґстерам за свої оголошення в комуністичній пресі. Проте з умовою, щоб ці оголошення не були друковані в комуністичних часописах...

Недавнє рішення міністрів

(Докінчення на стор. 3-тій)

Відкритий лист до генерала Владислава Андерса

Вельмишановний Пане Генерале!

Дозвольте мені, хоч незнаному Вам особисто, українцеві із Західної України, сказати кілька слів на маргінесі Вашої промови, виголошеної підчас бенкету, влаштованого на Вашу честь Американською Польонією в дні 1. жовтня ц. р. в Ню Йорку. Як колишній вояк, що в рядах Українських Січових Стрільців від 1914 до 1920 року служив справі визволення України з політичної неволі, хочу говорити до Вас, ВШ. Пане Генерале, щирою, одвертою мовою, як личить воякові.

Польська Громада в Ню Йорку заслужено вітала Вас, як національного героя, Ви ж бо в найтяжчій історичній хвилині, що її переживає тепер Ваш нарід, не падете на дусі, не випускаєте зброї з рук і не тратите віри в перемогу правди над брехнею, добра над злом і в цій вірі піддержуєте Ваших земляків. Тому я з великим напруженням очікував Вашої промови, бо мені незвичайно цікаво було почути думки ідейного борця польського народу, котрий сьогодня найшовся в такому самому положенні, в якому мій нарід вже повних три десятки літ карається. А причиною нашої і польської трагедії є те, що ані Ваш нарід, ані весь Захід 30 років тому не почув розпачливого крику України про червоних катів людства, які тоді вже готовилися до походу на Европу. Тоді ми, західні українці, мусіли захищати нашу Батьківщину перед агресією Вашого народу й кілька місяців уже вели братовбивчу війну, яку нам накинено. Мало того. У хвилині, коли червоні орди станули над Збручем і шикувалися до наступу на Галичину й Угорщину, де по державному перевороті Беля Кун захопив був владу в свої криваві руки, польський генерал Галлер вдарив на нашу Армію своїми знаменито озброєними й вирядженими Францією полками, хоча західні аліянти доручили Вашому Урядові звернути ці полки виключно проти большевиків.

Уявіть собі, ВШ. Пане Генерале, на одну хвилину: як виглядав би сьогодня світ, якщо він почув би був наш голос остороги в 1919 році і якби Ваш нарід, разом з моїм були ударили на большевицькі орди! Незначна армія ідейно спаяних вояків могла була зліквідувати їх і раз на все стерти з лиця землі. Але провідники Вашого народу, одурманені фантомом історичної Польщі, використали наше ослаблення на те, щоби реалізувати свої імперіялістичні пляни, нехтуючи проголошені президентом Вилсоном пункти про самовизначення народів. Займанницька політика польського уряду стала не тільки причиною нашої національної трагедії. Вона пімстилася важко і на польському народі. За неї бо він платить тепер ріками сліз і крови, культурним надбанням і матеріяльним дорібком.

Ми зовсім не тішимося з нещастя польського народу. Навпаки, — ми вповні й щиро співчуваємо йому, бо ми найкраще відчуваємо всю глибину цієї трагедії; бо сучасна польська трагедія є також нашою трагедією. Але саме тому ми очікували, що польський нарід, а в першу чергу його чолові мужі, переродяться духово в добі тяжкого національного терпіння; що вони перевірять усе своє минуле й відкриють у ньому помилки та зрозуміють, що теж і в них причина того, що переживає тепер польський нарід.

Якраз про це дуже хотілося мені почути Ваші, ВШ. Пане Генерале, думки. Одначе я глибоко розчарувався в моїх сподіваннях. Своїм твердженням, що Польща — це також і Львів і Вільно, Ви виявили, що Ваша ментальність ні трохи не змінилася від 1939 року. Що більше: у Вас є дві моралі, дві правди — одна для Вашого, друга для інших народів. З однієї сторони Ви реклямуєте для свого народу право на ревіндикацію Познаня, Гданська, Щеціна, Вроцлава і т. д., а з другої Ви витягаєте руку по чужі землі, розпоряджаєтеся ними як своєю власністю, не питаючи думки їхніх прадідніх господарів. Вжиті Вами у згаданій промові слова: „За нашу й вашу вольність" не переконують нікого, а вже найменше нас, українців. Тай Ви, ВШ. Пане Генерале, самі мабуть не берете їх серйозно! Ми мали нагоду в рр. 1919-1939 зайвий раз переконатися, яка це „ваша вольність". Запевняємо Вас, Пане Генерале, що Ви не найдете ніодного українця, ніодної українки, які хотіли би ще раз зазнати цієї „вольности".

Від 1939 року — в процесі 2-гої світової війни і в чергових роках у світі дуже багато змінилося. Сьогодня — окрім москалів (без різниці масти!) — ніодин нарід не витягає руки по чужі землі. Співжиття народів розбудовується на зовсім нових засадах. Сьогодня найбільше розсварені народи — французи й німці — в обличчі спільної небезпеки шукають шляхів до порозуміння і добросусідського співжиття та до спільної оборони своєї волі й культури. Передбачливий англійський нарід дає повну державну незалежність своїм кольоніям, американський хоробрий вояк жертвує своє життя в обороні далекої Кореї, а начальний вожд американської армії, ген. Мек Артур, передає визволені частини цієї країни в руки правного власника. А Ви, ВШ. Пане Генерале, ще дальше мрієте про панування над українцями, литовцями й певно також білорусинами та проголошуєте це на цій американській землі, що стала найбільшим джерелом і символом волі та натхненням боротьби за неї в цілому світі. Пане Генерале! Можу запевнити Вас в імені моїх Товаришів Зброї, в імені всіх українських вояків старого і молодого покоління, що ані вони, ані взагалі український нарід, не дозволить нікому витягати руки по якийнебудь скравок, української землі, як і не посягає він по чужу. Наша геройська молодь на Рідних Землях не на те зводить кривавий тан з червоним займанцем по нинішний день, щоби його місце зайняв другий — навіть якби цим другим був польський нарід.

Прийміть це до відома, ВШ. Пане Генерале, й перекажіть це Вашим землякам. Ви маєте між ними великий вплив і вони повірять Вам.

З висловами глибокої для Вас пошани,

Др. Никифор Гірняк,
отаман і голова Братства УСС
Ню Йорк, 3. жовтня 1950.

„ЛЬВУФ І ВІЛЬНО"

Польський генерал Владислав Андерс, виступаючи на параді в честь Пулаского в Ню Йорку минулої неділі, дослівно (за „Новим Сьвятом") говорив: „Маємо перед собою одну ціль, одну мету, а нею є Польща вільна і незалежна, зі Львовом і Вільном, з кордонами на заході здовж Одри і Ніси, з широким доступом до моря. Такої Польщі хочемо, за таку Польщу ми й надалі готові проливати кров і такої Польщі дочекаємося при спільнім, солідарнім зусиллі всіх поляків".

М. М.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО СРІБНИХ ЗІР

12)

Це було такою несподіванкою, таким теплом і щирістю повіяло на нас серед санфранціського туману, що ніби всі ті особи самі були тут, щоб зустріти нас, привітати, підбадьорити і подати добрі новини з українського життя. І я завше буду вдячна всім їм, а особливо пані Марії Гетьман, яка сповістила мене про всі деталі недавно одбувшої Пан-Американської Конференції в Ню Йорку і як наше національне діло все росте і поступає, та панові Степанові Сліпченко (мій давній знайомий ще з 1923 року, коли ми зустрілися і познайомилися в Харбіні, куди я і мої родичі втікли з Хабаровська, Амуром, а п. С. Сліпченко зі своїм братом прийшли пішки лютою земою через „сопки" з Владивостоку, тікаючи від червоних катів аж з Київщини), бо він також був першим, коли кілька місяців пізніше сповістив мені давноочікувану новину про приїзд до Канади нашої Вш. і дрогої п. О. Кисілевської.

Почалось нове життя, нові турботи, а з них найперші: віддати сина до школи, найти працю і українців, бо я просто гинула з туги за громадським життям. Пані Деніс мала можливість тільки дуже рідко одвідати нас, а ті новини, які вона приносила про наше життя в Филаделфії, Дітройті і ін., хоч і потішали, але одночасно ще гірше ранили, бо чому і я не там? чому не можу піти на те віче, чи на ту академію?... Ця думка і вічний зимний туман С. Франціско (де ж те вславлене каліфорнійське сонце і блакить неба? думала я, адже навіть кольорами Каліфорнії є золотий-жовтий і блакитний, такі як наші, і я перший раз аж кинулась з радости, побачивши в свято „наші" пропорі на різних установах), так пригноблювали мене, що я вже хотіла тікати „на Схід". Але син пішов до школи, яку одразу дуже полюбив, і де і його всі учні і учителі люблять і хвалять, то і покидати її він ніяк не хоче. Далі ми з чоловіком знайшли працю, почались „будні" і вже їхати кудись було неможливо. Праця наша, розуміється, була не по фаху. Бо хоч я і закінчила 3-х річний курс „норсування" і чудово знала теорію, але ніколи не практикувала, а своїм фахом вважала педагогічну діяльність для чого студіювала в університеті 4 роки математику і фізику і вправлялась в намічeнім фаху. Отже починати „норсування" в величезнім шпиталю, в новій країні, в новому оточенню, по зовсім новим (часом зовсім дивним і незрозумілим) методам, і мати до діла з новою, досі мені незнаною і тим більше страшною слабістю — поліо (дитячий параліч) — було ділом дуже не легким, просто тяжким завданням. Також і мій чоловік, хоч і знав хемію і працював з мікроскопом, але праця в великій американській ляboраторії була зовсім відмінним ділом. Окрім того, як „новикам" нам все давали труднішу роботу, зпихали те, чого інші не бажали робити. Часто мені нагадувався манастир, якто кожний майбутній монах має пройти іспит послуху і не сміє не тільки спротивитися наказові, а навіть не сміє запитати про доцільність того чи іншого завдання. Щось подібне було і з нами, нам нічого не пояснювали, не розказували і не показували, а тільки наказували: роби. Правда, можна було запитати пояснень, али ми відчували, що як будемо розпитуватись, то програємо свій іспит, тож до всего ми доходили власною інтуіцеєю, власним „мізкуванням". Не легке то було діло, а до того ще завжди треба було бути батьорим, веселим, скорим і точним. Але наша постанова „виграти" помогла нам перемогти все. Ми так сумлінно і добре виконували свої обовязки, що звернули на себе увагу вже через скілька днів, крім того всіх дивувало, що ми лише два тижні як приїхали з Китаю і так свобідно балакаєм по англійськи, що ми і не китайці, і не другі знані їм европейські народи (мене все вважали за „скандіневіан", а чоловіка за італійця, або француза), а походимо з нечуваної країни (приходилось приносити мапи України і давати короткі лекції українознавства), що крім англійської і рідної мови знаємо ще і інші мови, інші звичаї, побували в стількох країнах, що в решті решт ми, як якийсь дивогляд, попали на сторінки шпитального часопису, де було згадано, що ми родились в Україні, та перераховані всі наші „якости": скільки мов знаємо, де і чому вчимося і т. п. Дістали ми собі найвищі признання, подяку і подив за свою працю, всі нас шанують, але ми тяжко працювали, щоб здобути це все не для себе, а щоб всіх українців вважали за гарних людей, пильних, здібних, чесних. Але не легко було мені пристосовуватись до нового укладу життя. Вставати доводилось вдосвіта, коли ще зовсім було темно, а я завжди пізно лягала і пізно вставала, тому дуже болюче відчувала таку зміну. На дворі в той час ще нікого крім других таких, як я, не було; з-під дощевих плащів (бо переважно був ранішній густий туман, або дощ) тільки і біліли білі одяги та ноги в білих панчохах і черевиках, що зовсім не відповідало тим мокрим брудним хідникам, де ми спинялися очікуватися трамвая, або автобуса. А дочекатися його раннім ранком не проста штука. Часом тільки траплялися людяні шофери, що приїздили на час, бо співчували нам і забирали нас, щоб ми не мокли на дощі і вітрі та були на свій час на праці.

Д-р Мирослав Прокоп.

УПА — як фактор української визвольної політики

VI.

В обличчі подій, що перед нами.

Немає жадного сумніву, що живемо напередодні дуже далекойдучих перемін в цілому світі, та що зудар, до якого прийде, принесе певні об'єктивні умови, що повинні вплинути остаточне розрішення питання української незалежної держави. Було б однак дуже небезпечним сподіватися, що у найближчій війні український нарід матиме знову такі догідні зовнішні умови, як це було в 1917 році. Навпаки, треба приймати до уваги багато складнішу ситуацію, дарма, що проти існуючої російської держави **виступлять** правдоподібно всі вільні народи заходу, не кажучи вже про поневолені народи СССР.

До такої обережности мусить заставляти нас існуючий стан в світі, а зокрема ставлення провідних західних сил до нашого історичного ворога — російського імперіялізму. Ця обережність наказана при обох із двох можливих на найближчий час ситуаціях, тобто на випадок дуже скорої війни, як також тоді, коли до зудару у всесвітньому маштабі ще зараз не прийде, а більші чи менші зудари будуть мати місце радше на периферіях СССР.

Ця друга можливість, як недвозначно видно з подій останнього часу, йде по лінії російських інтересів. В імя можливого дальшого господарського виснаження ЗДА, на яких тепер спочиває тягар дозброювання вільного ще світу, дальше для того щоб мати час внутрішньо сильніше опанувати Китай, щоб організувати т. зв. визвольні війни азійських народів проти заходу, СССР може толерувати якийсь час мілітарну відбудову заходу та збровння ЗДА, вважаючи, що час працює для нього.

Не можна однак виключити, що ЗДА, яким ця большевицька гра є ясною, схочуть тому протиставитися. Покажчиком того є численні голоси про превентивну війну, дарма, що наразі вони офіційними чинниками були дезавовані. З другого боку також СССР, в якого руках наразі лежить повна ініціятива дій, може почати якісь нові провокації в Европі, Середньому чи Далекому Сході, чого результатом була б загальна війна.

Коли розглядати ці справи зі становища збереження існуючих в Україні визвольних сил та забезпечення цілого народу перед дальшим большевицьким винищуванням, то скорий зудар з СССР має величезне значення. Коли однак дивитися на справу зі становища сучасних західних політичних позицій заходу у відношенні до СССР, а зокрема до питання російської імперії то треба сподіватися, що радше дальші невдачі західних народів в їх політиці у відношенні до цієї проблеми, зможуть міняти їхнє становище. Ці зміни вимагатимуть ще певного часу. Бо так, як тепер, то офіційно ніде на заході не визнається таких позицій у відношенні до СССР в результаті яких, ми могли б вважати що майбутня війна заходу проти большевиків принесе піддержку визвольних змагань українського народу тим же заходом.

Це останнє відноситься до всіх сил заходу, а зокрема до вирішального його чинника, яким є ЗДА. Офіційно тут дальше обовязує фатальна політика „здержування" большевизму, яка довела до того, що незалежно від того, що Америка видала в останніх пяти роках 50 біліонів долярів на оборону країни, вона далеко не спромоглась була протиставитися **захваленню** большевиками Китаю, озброєння східньої Німеччини, проковтування по черзі різних сателітів, тощо. З другого боку, коли можна майже певно сподіватися, що оцей курс американської політики переживає свою останню стадію, то і те, що по ньому наступить далеке від правильної постановки у відношенні до питання російської імперії. Новий курс буде по всій правдоподібности ставити сателітів СССР, лишаючи все що поза тим, поза межами свого заінтересування. За дуже малими вимками, політична карта СССР це в оцінці більшості американських політиків однородний „російський" твір. Ще треба буде певного часу, щоб цю безглузду ві становища інтересів всіх вільних народів світу **з Америкою** включно, політику власне в цій Америці перемогти.

Які чинники будуть впливати на таку зміну? Думаємо, що три основні: 1) дальші невдачі заходу, 2) зовнішньо-політична акція поневолених народів, 3) їхня боротьба внутрі СССР. В основному цей останній момент найважніший. Це зокрема відноситься до української справи.

Говорячи про ролю УПА в часі минулої війни ми сказали, що одиноко її дії, як і дії всіх революційних чинників забезпечили в той час визнавання зовнішнім світом українського народу як незалежного політичного чинника в минулій війні. Не можа сумніватися в тому, що не інакше буде і в майбутній війні. При тому малі шанси цим разом будуть тим більше, що жадна із західних держав не буде на німецький чи російський взір прагнути до побудови колоній на Україні. та що по всій правдоподібности вони будуть респектувати доконані українськими визвольними силами факти, а російським реставраторським намаганням також буде мусіти бути протиставлена українська організована сила.

При тому, говорячи про „силу" думаємо тільки про певні організовані кадри, але також про ці ідейно-політичні вартості, які сила така репрезентуватиме. Точніше йде про наступні моменти:

1. УПА, як і весь український табор на рідних землях з їх ідейно-програмовим змістом подібно як і інші національно-політичні рухи поневолених народів внутрі СССР є сьогодні чи не одинокими, що мають шанси успішно протиставитися і перемогти в ідейній площині сучасний наступ Кремля проти світу. Політична зброя українського визвольного руху з її провідним гаслом боротьби за національне і соціальне визволення є цією самою зброєю, що впродовж віків неодмократно підважувала панівні реакційні системи. Це вона лежить також в основі могутнього руху поневолених не тільки російським імперіялізмом народів в їх сучасній боротьбі за незалежність. Це її в підступний спосіб використовують сьогодні большевики для себе на терені Азії, дарма що вони є її найбільшими ворогами.

В цьому останньому скривається найбільша трагедія сучасного світу: Бо в час, коли єдино при правильній ідейнополітичній постанові можна знищити большевизм, шляхи політичного мислення цієї великодержави від якої в матеріяльному відношенні найбільше залежить перемога, тобто ЗДА, йдуть ще далі по лінії своєрідної технізації. Нічого дивного, що символом американської сили в Кореї є нищівне бомбардування летунством, хоч для перемоги над Росією треба б, щоб символом тим були також, чи радше в першу чергу американські ідеали свободи.

В обличчі такого стану до ролі величезного значення виростають ідеали національної і соціяльної свободи проповідувані через УПА, яким ніякою силою терору Москва не може протиставитися. Коли одного дня західний світ відкриє цю правду, в його плян боротьби проти Кремля УПА мусітиме зайняти дуже поважне місце.

2. УПА це символ боротьби проти тоталітарного режиму Кремля і живий доказ не тільки для українського, але й інших народів СССР, що боротьба проти цієї антинародньої системи можлива. Психологічне значення цього факту внутрі СССР і для зовнішнього світу дуже велике.

3. УПА — це певне організоване ядро української визвольної ідеї внутрі СССР. Історія народів вчить, що такий чинник, навіть подекуди фізично послаблений напором займанців, в кризових для ворога ситуаціях виростає до дуже великих розмірів та стає цією силою, на яку орієнтується цілий нарід. В умовах перемін на сході, в час, коли треба буде завдавати ударів дотеперішнім займанцям та берегти українські землі перед наступом нових кандидатів на поневолення наших земель, коли перед зовнішним, приязним, або невтральним світом треба буде документувати українську незалежну волю, тільки — визвольні елементи, які в організованих формах зуміють вдержатися в Україні і створювати там певні доконані факти, зможуть забезпечити відродження української незалежности.

4. В зовнішньо-політичному аспекті — немає для дій української політичної еміграції більш важливого атуту як існуюча боротьба в Україні. Про це треба б не забувати всім українським політичним силам поза межами України. І коли при майбутніх перемінах в світі вдасться українському народові відбудувати справжню незалежність, коли для концепції розподілу Росії зможе українська еміграція приєднати захід, коли ми маємо зберегти соборність наших земель, то основою всіх цих внутрішніх і зовнішніх успіхів будуть у львиній частині ті, хто на українських землях всі ці здобутки буде спроможний організованою силою захищати. В тому також заключається передова роля УПА.

Покликана до життя пекучими вимогами визвольної боротьби українського народу в критичних днях наступу на нього двох могутніх імперіялізмів, Українська Повстанська Армія, не тільки виконала накладені на неї в першій стадії її існування завдання, але й розрослася до розмірів тривкого фактора української визвольної політики, який не тільки в СССР, але і поза ним став символом прагнення України до незалежности і її спроможности за цю незалежність боротися. Сьогодні УПА стала вже історичним чинником з виразно окресленим місцем в нашій історії. Але її роля у визвольній боротьбі українського народу далеко ще не скінчена.

(Кінець).

ОБГОВОРЮЮТЬ РОЛЮ ЖІНКИ В ОБОРОНІ. У Вашингтоні відбулися наради в справі з'єднування ролі американської жінки в оборонній підготові країни. Сидять від ліва: п-ні Френсіс Перкінс, колишня секретарка департаменту праці; Стюарт Саймінґтон, предсідник Ради Забезпечення Національних Ресурсів, та п-ні Марта Шарп, дорадниця Саймінґтона. Стоїть діючий директор цивільної оборони, Джеймс Дж. Вейдсворт. Вони плянують ряд доповідей перед жіночими організаціями для познайомлення їх з оборонними проблемами.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Піяніст Борис Максимович у Дітройті

Українській громаді Дітройту мабуть судьбою зістало призначеним приняти до своього громадянського середовища великі мистецькі сили, які прибули на американську землю з европейської скитальщини. Після тріюмфальних концертових турне Української Капелі Бандуристів та Оперового Ансамблю, які були започатковані в Дітройті минулої осені, цієї осени, кілька тижнів тому прибув до нас з Европи великий мистець, відомий концертовий піяніст Борис Максимович разом зі своєю дружиною Веронікою, бувшою артисткою Віденської Опери.

Борис Максимович прибув до нас з мистецького світу европейських столиць, де йому припала була висока честь репрезентувати перед світом европейської музичної культури українських мистців. Саме в серпні минулого літа Борис **Максимович закінчив** своє славне концертове турне по европейських столицях, у Парижі, Лондоні, Женеві, Цюриху, Амстердамі, Відні та головних містах Німеччини. Перед самим виїздом до Америки він був запрошений ще на спеціяльний виступ на британській радіовисільні ВВС, та на концертовий виступ на „чайнім" вечорі у французькій амбасаді в Лондоні.

Приїзд Бориса Максимовича до Дітройту був дуже скромний та майже незамітний. Одначе вже кілька днів після його приїзду ним заінтересувалися високі музичні американські кола Дітройту. На авдицію, яку зааранжував пишучий ці рядки на головній стації W.W.J., прийшли послухати нашого мистця музичні критики місцевої преси, директори стацій й американські музикологи. Борисові Максимовичеві зараз запропоновано виступ на радіостанції WWJ., який відбувся у вечорі 19 вересня. Його концерту слухали міліони слухачів Дітройту й центральних стейтів Америки.

Після цього виступу забажали ближче познайомитись з нашим мистцем місцеві й позамісцеві научні інституції, Кренбрук Академія, музичний департамент Університету Вейн і його студентська симфонія, Скандинавська Симфонія, професори місцевих **музичних** консерваторій а теж і музичні агенції.

Плянується для нашого маестра ряд концертових виступів і одним з таких виступів буде незабаром його концерт в „Арт Інститут".

Та першим бажанням славного піяніста Бориса Максимовича є дати пізнати себе і своє мистецтво українській публиці. В тій цілі є зааранжований його перший концерт в Дітройті в Українськім Народнім Домі на неділю 15 жовтня, 3,30 пополудні. Борис Максимович дасть цей концерт при співучасті своєї дружини, української оперової співачки Вероніки Максимович. У програму ввійдуть твори композиторів Лисенка, Нижанківського, Лісти, Шопена, Шумана, Верді, Мусоргського. Теж плянуються дальші концерти для української публики по інших містах Америки й Канади.

М. Шустакевич

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Концерт Зої Полевської

Дня 24 вересня відбувся в Українськім Народнім Домі концерт молодої української віольончелістки, п-ни Зої Полевської, вже і на американськім ґрунті відомої артистки, при мистецьким фортепіяновім супроводі проф. М. Полевського.

Не буду розписуватись про саму гру, ні окремо про клясичні твори української і чужинної музики, які артистка виконувала, бо про це писалось в наших газетах. Скажу тільки, що публика слухала гру з великим захопленням, а оплескам не було кінця. Згадую про це, щоб тим звернути увагу наших інших громад на ці концерти, які повинні всюди відбуватись. Ті, що їх слухатимуть, будуть тільки вдячні за отсю пригадку. Цеї суботи відбудеться концерт п-ни Полевської в Бофало, а в неділю в Рачестер, 15 жовтня в Ню Гейвен, 22 жовтня в Гартфорд, а 28 жовтня в Филаделфії.

С.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З діяльности СУМА-Осередку Ню Йорк

В гарно прикрашеній залі Спілки Української Молоді, Осередку Ню Йорк, відбуто 22 вересня перегляд річної праці Осередку, тобто переведено Звичайні Загальні Збори.

Збори відкрив голова Осередку п. Ришар молитвою „Боже Великий Єдиний", відтак покликав до почесної Президії проф. Бобровського, проф. Божаківського, ред. Коваля, д-ра Сколошина, д-ра Сидора, інж. Гергеля та командира УПА п. Футалу. До ділової Президії обрано проф. Божаківського на голову, а на секретаря Л. Кусяку.

Перед звітами поодиноких референтів проф. Бобровський виголосив доповідь на тему „Завдання української молоді на чужині". Проф. Бобровський, який ввесь час працював з молоддю на Наддніпрянській Україні, зміг дійсно знайти синтезу обставин із новим етапом праці української молоді на еміграції. Особливо підкреслив, що молодь мусить виховуватися на засадах християнської моралі і етики. Реферат викликав жваву дискусію, що вказувало на зацікавлення молоді СУМА подібними проблемами.

Дальше звіт поодиноких референтів віддзеркалив цілорічну працю СУМА, над якими розвинулася широко дискусія багатьох членів Осередку. Все ж таки, велике число доповідей, імпрез внутрішнього та зовнішнього характеру, товариських вечірок, стінгазета, я.з мистецького боку, так і з редакційного високо поставлена, аматорський гурток, виступ сумівок із вправами та танцями на „Святі Жінки", допомога Українському Конґресовому Комітетові в організуванні віч, спроби організації музичного гуртка, хору і інше, дійсно виправдали Управу Осередку, якій уділено абсолюторію.

Після обговорення звітів та намічення пляну діяльности Осередку приступлено до вибору нової Управи в складі: Голова — М. Шмігель, 1-ий заступник голови і організаційний Івашків Е., 2-ий заступник голови — Пайончківський О., секретар — Смолій Е., жіноча референтка Будас М., культ.-освітній референт Гладчук Л., фінансово-господарський — Чума С. Члени Управи — Остап'як Марія, Федорович Б., Деркач П., Шанайда. Контрольна Комісія — Футала Л. — голова, Мороз Б., Кобаса І., Домашевська Леся — члени. Товариський Суд — Почтар Р. — голова, Попович, Тур Наталія, Вітюк Б. — члени.

Сподіємося, що нововибрана Управа вив'яжеться з тих завдань, які наложили на неї Загальні Збори.

Сумівець

ПРИЛЮДНА ОПІНІЯ ЗА ОБОРОНУ ЕВРОПИ.

Ню Йорк. — Найновіше обчислення голосів, які представляють прилюдну опінію Америки, виявив Інститут Прилюдної Опінії, на якого чолі стоїть Джордж Галлоп. Він вислав членам інституту запит: „Що важливіше для Злучених Держав, а) чи пробувати недопустити решту Азії до поневолення Совєтами, чи б) пробувати стримати Росію від завоювання Західної Европи. Відповіди на це питання виказали, що 8 відсотків запитаних стоїть за оборону Азії, 31 відсотків за оборону Европи, а за те, що оба питання є однаково важливі, голосувало 48 відсотків. — Секретар Ачесон виявив недавно погляд, що справді оборона обох континентів є однаково важлива, одначе під теперішню пору нам треба зосередити більше ваги на посилення сил Північно-Атлантійського Пакту. Відповіди на запит Інституту Прилюдної Опінії на стільки важливі, що вони прийшли вже після закидів провідних республиканців, що адміністрація Трумана обмила руки від оборони Китаю і звернула завелику увагу на Европу.

Плян озброєння Німеччини

(Докінчення зі стор. 2-гої)

з великодержав дозволяє Німеччині для охорони порядку організацію поліції до 30.000 осіб.

Проти організації німецької армії є уряд Великобританії та Франції: мотив той, що озброєння Німеччини може зпровокувати Сталіна на війну. Але по суті за цим стоїть побоювання перед „новим німецьким мілітаризмом. Що правда, Німеччина мабуть уже ніколи не прийде до стану світової великодержави, але, як найбільша нація в Західній Европі„ німці хотіли б грати визначну ролю в европейській політиці. Цього не бажають собі в першу чергу Франція, а теж і Англія.

Ремілітаризація Німеччини небезпечна своїми наслідками також для ситуації на сході Европи. Німецька окупація Польщі, Чехії, Угорщини, Румунії, Білої Русі, України та Балтійських країн за другої світової війни лишила в памяті усіх народів ненависть до брутальної німецької сили. Поява німців на Сході, хочби і в уніформах европейської армії, викликала б серед підсовєтських народів страх і навіть могла б збудити просовєтські настрої. Про це недавно заявив визначний польський діяч Куніцкі під час Конгресу Ліберального Інтернаціоналу в Штутгарті.

Всі ці міркування „за" і „проти" можуть у скорім часі відійти на задній плян, бо політика, як і природа, не переносить порожнечі. Сталін не вважає на те, чи люблять німців у світі, чи ні, і створив у Східній Німеччині німецьку армію, що стоїть під контролею Москви. Мабуть цим шляхом підуть і демократичні великодержави. Бо рішає не те, що німецке військо буде створене, а те, чиїх наказів воно має слухати. Коли інші европейські народи будуть кривавитися в боротьбі за свободу світу, то чому мали б німці стояти осторонь від цієї боротьби?

М. І.

ПРАВІ ПОЛІТИЧНІ ВИГНАНЦІ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — У третій статті про спроби консолідації політичних вигнанців для об'єднання сил проти комуністів, поміщеній в щоденнику Ню Йорк Таймс, обговорює Вил Ліснер так звані „праві' групи, які діють на еміграції в кількох середовищах, головно в Ню Йорку, Питсбургу і в Буенос Айрес. Автор твердить, що політичні вигнанці з Угорщини мають список 300,000 давніших націстів, які стали тепер до співпраці з комуністичною тайною поліцією. Вони підозрівають, що теперішній угорський режим підтримує антисеміцькі газети, видавані колишніми про-націстівськими провідниками в Буенос Айрес. Дальше згадує про побут в Аргентині провідника хорватськхх націоналістів, д-ра Анте Павеліча, деяких провідників словацької групи Иосипа Тіса, Александра Цанкова з Болгарії і інших правих екстремістів зі Східної Европи і дивується, як вони могли дістатися до Аргентини. Автор згадує теж про сербських сепаратистів під проводом чорногорців, дальше словінців, хорватів і словаків, які перебувають в Злучених Державах, головно в Питсбургу й Шикаго. Він теж твердить, що південно-европейські словяни мають про-російське наставлення. Про екстремістів загалом пише автор, що вони тепер тратять впливи серед еміґрантів.

ВТРАТИЛА НОГУ, ПОКЛИКАНА НАНОВО ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Вашингтон. — Команда фльоти оприлюднює, що покликано поновно до військової служби медсестру, яка в минулій війні втратила ногу. Нею є Сара Ґріфін з Олбені, у стейті Джорджія. Її ампутували ногу понижче коліна в 1947 р. коли вона скалічила її в службі при фльоті. Тепер вона буде робити добру прислугу воякам, у шпиталі в Окленд, у Каліфорнії, своєю веселою вдачею, якою буде потішати хворих.

З ПІСНЕЮ, ТАНЦЕМ І СЛОВОМ РОЗРАДИ іде на фронт до Кореї група 30 американських артистів, з відомим комедіянтом Бобом Говпом на чолі. На фото разом з ним (від ліва) є: фільмова зірка Мерилін Максвел, керівник оркестри Лес Брови і фільмова зірка Гльорія Де Гейвен. Вони виступлять перед вояками в Кореї.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую сестру **КАЛИНУ** з дому **САМАРЧУК**, по мужу **ПЕРЕСАДА**, з повіту Тараща Софіполь. Хто про неї знає, або вона сама, голоситись до:

ПРОВОР ПОНОМАРЧУК
506 North 86th St.
Seattle 3, Wash.

Пошукую **ІВАНА** та **ПАРАНЮ КОНДРІН** з 3-ма дітьми, як рівнож **МАТІЯ КРАЙНИК** з Туря Велика, пов. Долина. Перебували в таборі у Ельванґен, а тепер мабуть у Венезуелі. Хто про них знає, або вони самі, прошу голоситись до:

DANYLO MACYK
Our Lady of the Valley Convent,
Kettle Falls, Wash.

АМЕРИКА Й ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ВИМІНЮЮТЬ ЛІТУНСЬКІ ВИНАХОДИ

Ню Йорк, 5 жовтня. — Між Злученими Державами й Великобританією заключено договір для виміни як уже звісних так і майбутніх літунських винаходів, які виробляє американське підприємство Врайт Аеронотікал Корпорейшен, з осідком у Ню Йорку і Армстронг Гокер Сідлі Моторс з Лондону. Договір триватиме сім років, а опісля він може бути відновлений. Знавці вважають, що такий договір є одним з найважливіших в історії цивільного літунства, хоч він буде придатний для посилення військового і цивільного літунства обох країн. Англійське підприємство виробляє могутні турбо-жетові машини, а підприємство Кортіс-Врайт, як матірне товариство для Врайт Аеронатикал Корпорейшен, виробляє звісні пропелери Кортіса, які відзначаються суперсонічною швидкістю.

СЕСІЮ КОНҐРЕСУ.

Вашингтон. — Президент Труман підписав 1,300 законопроєктів, ухвалених в часі минулої сесії Конґресу, а поклав своє віто проти 43 билів. Разом, від початку свого урядування, яке обняв 12 квітня 1945 р., Труман підписав 4,366 законів, заветував 224. Труман є третім президентом, який поклав велике число ветів проти законів.. Найбільше мав Френклин Д. Рузвелт, по нім Гровел Клівленд.

● **Еспанський уряд** відставив тимчасово редактора опозиційного АБЦ за те, що він не хотів надрукувати зміненої цензурою статті в справі кваліфікації студентів різних технічних шкіл.

● **Корисні коментарі** для української критики „Голосу Америки", написані Дейвидом Лоренсом і надруковані в нюйорському „Ґералд Трібюн", надрукували теж інші американські газети в поодиноких місцевостях.

СПРАВЛЕННЯ

П-ні Павлина Різник: В підписі, який поміщено під „Повідомлення Золотого Хреста" у „Свободі" з 23 вересня ц. р. сталась друкарська помилка. Мало бути: Анна Середа, заст. голови **С.З.Х.**, а не „У.З.Х.", як було видруковане.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19474 Русин Василя і Циприка з с. Святкова Велика (Ясло) від брата Івана Русина.

19475 Бутрин Анну з с. Шоламуя (?) від Гусло Параски.

19476 Воркун Прокопа з с. Стеґніківці від Мирослави Воркун.

19477 Кущак Марію з с. Брусно Старе від Козій Григорія.

19478 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що Івана, Михайла, Миколу, Семена і Розалію Ковальчуків шукає їх мати з Америки Параска Дидяк. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії під числом 19478.

19479. Ліщинського Петра від брата Володимира Ліщинського.

19480. Дуда Петра від Дмитра Дідика.

19481 Лацик Івана з с. Дроздовичі (Перемишль) від Анни з Лациків Ящишин.

19482 Ящишина Івана з с. Рожубовичі (Перемишль) від брата Ящишина Василя.

19483 Моргулець Василя, с. Івана від Абрамчука Ярослава.

19484 Павлович Дмитра і Катерину з Килотків від доньки Анни Павлович.

19485 Кучевського Адама із Золочева від Куць Михайла, с. Олекси з Вороняк.

19486 Микитюк Василя і Стефанюк Петра обох з с. Пшеничники (Товмач) від Миколи Тимчука.

19487 Кавецького Михайла з с. Любіяс (Любачів) від доньки Марії з Кавецьких Музики.

19488 Луців Александра з с. Нагірянка від Луців Андрія.

19489 Дрозд Андрія з с. Судніки (Виленщина) від Дрозда Казиміра.

19490 Банас Фердінанда і Адольфа від Марти з Шульців Воцке.

19491 Мудрий Йосифа і Маланку та Бузила Петра всіх з с. Маґдалівка (Скалат) від Василя Мудрого.

19492 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що Собчак Василя і Марію та Демків Івана шукають Яницькі з Америки. Голоситися до ЗУАДКомітету у Филаделфії під ч. 19492.

19493 Бойчук Івана, Михайла і Петра з с. Гуменів (Калуш) Гошовського Миколу, Василя і Михайла з с. Верхня Калуш) та Попадюк Митра з с. Кулинка (Калуш) від Попадюк Олекси.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. жовтня 1950 р. помер трагічно на фабриці при праці ВАСИЛЬ КУРІЙ. Покійний родився 6. травня 1912 р. в селі Дернові, повіт Камінка Струм. Учительський семинар скінчив в Сосновці. Працював в шкільному інспектораті в Камінці Стр. Ветеринарію скінчив в Мюнхені. До U.S.A. прибув 20. серпня 49 р. Похорон відбудеться в Perth Amboy, N. J., дня 7-го жовтня, о год. 8:30 рано з дому похоронного заведення Канай. На цей сумний обряд запрошують кревних і знайомих ДРУЖИНА І ДРУЗІ.

Нехай далека земля буде Йому легкою!

Дня 21. вересня 1950 померла несподівано

ЮЛІЯ СВІТЕНКО,

членкиня Т-ва Воля, від. 46 УН Союзу в Ню Йорку. Покійна походила із Судової Вишні, пов. Львів, прожила 49 років, з того 4 роки на скитальщині і півтора року в Новій Батьківщині-Америці.

Полишила в глибокому смутку мужа і 4 доньки. У великому горю співчувають з Родиною численні приятелі і знайомі.

Похорон відбувся 25. вересня 1950 р., з укр. катол. церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар Гора Оливна.

Вічна Їй Память!

Секр. 46 від. УНС.

Для кращого завтра купуйте Бонди Перемоги.

ТАРЗАН, ч. 2445. Бандит висмикнувся.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

LEAVING TARZAN SECURELY BOUND AND GAGGED---

---THE BURLY SAILOR HURRIED TO WARN BIG LOUIE. -2445-

"I'LL TAKE CARE OF HIM!"

Залишаючи Тарзана добре звязаного з затканими устами...

...високий моряк поспішив остерегти Великого Луї.

„Я розправлюся з ним!"